

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
al Republicii Moldova
Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”

Oamenii Moldovei mele

VALENTINA RUSU-CIOBANU

Chișinău 2020

„Mestecând ochii, suflarea
Făcea vrăji gătind culoarea
Și isca vâpaie-albastră
De scris pasăre măiastră.”

(Emil Loteanu)

Pictorița Valentina Rusu-Ciobanu s-a născut la 28 octombrie 1920, la Chișinău. Încă din anii de liceu este atrasă de misterul și armonia culorilor. Ca îndrumător l-a avut pe fratele Victor, care studiase la Școala „Belle Arte” din Chișinău.

În anii 1938-1940 face studii la Școala de Arte din Chișinău. Studiază ulterior la Academia de Arte Frumoase din Iași (1941-1944, astăzi Universitatea de Arte „George Enescu”), fiind eleva maestrului Corneliu Baba.

În 1947 absolveste Școala de Arte Plastice „I. Repin” (azi Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”) din Chișinău, unde i-a avut ca profesori pe Auguste Baillayre, care a exercitat o influență enormă asupra formării artistei sub aspectul abilităților sale tehnice, concepțiilor estetice, precum și pe renumitul sculptor Alexandru Plămădeală, în clasa căruia a studiat desenul. Urmează o stagiere la baza de creație din Senej, Moscova. Participă la tabere de creație în Federația Rusă (1951, 1952 și 1954).

Din 1948 devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. În anul 1991 este numită membru al Colegiului de redacție al revistei de artă, cultură și civilizație „Sud-Est”.

Lucrează în mai multe genuri: portret, tablou, peisaj, natură statică etc. A debutat în anii '50 cu lucrări în spirit tradițional: *Fata cu urcior*, *Fata la fereastră*, *La bal mascat*, *Invitație la dans*. Prima lucrare de proporții, recunoscută de criticii de artă ca o certă valoare plastică, a fost *La joc*, realizată în anul 1957.

Printre cele mai remarcabile lucrări din prima perioadă de activitate sunt: *Portretul unei eleve*, *Ștefan cel Mare după lupta de la Războieni*, *Femeie cu broboadă neagră*, *Fată care se avântă în dans* ș.a.

Compozițiile anilor '70 -'80 sunt dinamice, în culori vii și armonioase: *Lunomobilul*, *Copiii și sportul*, *Vizita medicului*, *Prietenie*, *Glie și oameni*, *Micul dejun*, *Mama și fiica*, *Natura statică cu sticlă*, *Peisaj din Gurzuf* ș. a. Prin lucrările *Vizita medicului* (1970-1971) și *Micul dejun* (1979-1980), Valentina Rusu-Ciobanu atinge culmi fără precedent în arta plastică basarabeană, grație faptului că a folosit procedee și tehnici foarte bine ajustate la tradițiile Renașterii și ale artei contemporane.

Realizează cu succes o serie de portrete ale personalităților culturii și artei moldovenești – scriitorii: *Ion Druță*, *Grigore Vieru*, *Aureliu Busuioc*, *Vera Malev*, *I. C.*

Ciobanu; regizorii: *Vlad Ioviță*, *Emil Loteanu*, *Vlad Druc*, *S. I. Șcurea*; pictorul *Glebus Sainciuc*, actorul *Dumitru Fusu* ș. a.

S-a impus și în domeniul scenografiei, realizând decorurile la spectacolele: *Radu Ștefan – întâiul și ultimul de Aureliu Busuioc* (Teatrul „Lucaefărul” din Chișinău) și *Păsările tinereții noastre* de Ion Druță (montat la „Teatrul Mic” din Moscova).

A inaugurat expoziții personale la Muzeul Național de Artă a Moldovei, Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

A participat la numeroase expoziții de grup în străinătate: Franța, România, Bulgaria, Polonia, Rusia, Germania și alte țări. Lucrările Valentinei Rusu-Ciobanu se păstrează în multe muzee și colecții private. Opera sa este inclusă în prestigioasa serie „Maeștri basarabeni din secolul XX”, alături de exponenți reprezentativi ca Alexandru Plămădeală, Mihai Grecu, Andrei Sârbu ș.a.

I-au fost conferite mai multe distincții: Ordinul „Insigna de Onoare” (1961), Medalia de Argint a EREN (1966), Premiul de Stat al RM (1974), Maestru Emerit în Artă din RM (1980), Premiul de Stat al RM (1984), Artistă a Poporului din RM (1985), Ordinul Republicii (1996), Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru întreaga activitate și pentru prosperarea artelor plastice (1998), Medalia „Dimitrie Cantemir” a Academiei de Științe a Moldovei (2009), Cetățean de Onoare al orașului Chișinău (2010).

În 2020, cu prilejul aniversării a unui secol de viață, „în semn de apreciere pentru măiestria artistică, talentul, dăruirea și profesionalismul prin care a contribuit la îmbogățirea culturii și a spiritualității universale”, pictorița Valentina Rusu-Ciobanu a fost decorată cu Ordinul „Meritul Cultural” în Grad de Mare Ofițer al României.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Referințe critice

Valentina Rusu-Ciobanu: O creatoare îndrăgostită de firea luminoasă, blândă și înțeleaptă a Lumii: biobibliografie / BNRM; alcăt.: Svetlana Miron. – Ch., 2018. – 154 p. – (Plasticienii Moldovei).

Ciobanu, Constantin I. Valentina Rusu-Ciobanu / Constantin I. Ciobanu; trad.: Iulian Robu. – Ch.: Arc, 2003. – 152 p. – (Maeștri basarabeni din secolul XX).

Rusu-Ciobanu, Valentina. Mica istorie din albumul de familie / Valentina Rusu-Ciobanu, Lică Sainciuc; conc. graf.: Lică Sainciuc. – Ch.: Arc, 2018. – 212 p.

***

Amintiri din copilărie... cu Valentina Rusu-Ciobanu: [interviu] / Valentina Rusu-Ciobanu; consemn.: Antonina Sârbu // Viața Basarabiei. – 2016. – Nr. 1 – P. 131-138.

Babuc, Monica. Valentina Rusu-Ciobanu. Micile zâne ale marilor orașe / Monica Babuc // Moldova. – 2015. – Nr. 11-12. – P. 30-31.

Bulat, Vladimir. Gânduri fugare despre doi corifei ai artei basarabene / Vladimir Bulat // Contrafort. – 2015. – Nr. 11-12. – P. 22.

Bulat, Vladimir. Valentina Rusu-Ciobanu: Apoteoza de după pictură // Bulat, Vladimir. Ochiul de veghe: Plinurile artei basarabene actuale / Vladimir Bulat. – Ch.: Cartier, 2005. – P. 69-75. – (Rotonda. Eseu).

Ciobanu, Iraida. Tendințe moderniste în creația marilor maeștri: Valentina Rusu-Ciobanu, Mihai Grecu, Andrei Sârbu / Iraida Ciobanu // Arta. 2012: Seria Arte vizuale; Arte plastice, arhitectură / AȘM. – Ch., 2012. – P. 48-57.

Ciurcă, Aliona. Valentina Rusu-Ciobanu la 100 de ani: „Numi doresc decât o zi cu soare” / Aliona Ciurcă // Ziarul de gardă. – 2020. – 29 oct. – P. 24.

Stăvilă, Tudor. Valentina Rusu-Ciobanu // Stăvilă, Tudor. Patrimoniul Cultural al Republicii Moldova / Tudor Stăvilă, Constantin I. Ciobanu. – Ed. a 2-a. – Ch.: Arc, 2014. – P. 258- 259.

Tamazlăcaru, Elena. Secolul Valentinei Rusu-Ciobanu / Elena Tamazlăcaru // Lit. și arta. – 2020. – 29 oct. – P. 6.

Țarălungă, Ecaterina. Rusu-Ciobanu Valentina // Țarălungă, Ecaterina. Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București: Litera Internațional, 2011. – P. 688.

Dedicații lirice

Loteanu, Emil. Pasărea măiastră: Valentinei Rusu-Ciobanu // Loteanu, Emil. Ritmuri: versuri / Emil Loteanu. – Ch., 2007. – P. 89.

Referințe

Pictura este domeniul în care am trăit, am experimentat, m-am bucurat, nu am cunoscut odihna, dar nici oboseala... Nu sunt sigură că acesta a fost drumul meu cel adevărat și drept. Nu l-am ales eu, el m-a ales.

***

Tot ceea ce am de spus o fac prin intermediul culorii, compoziției, ritmului și, cu toate acestea, tabloul reprezintă doar o parte din zbuciumul unui creator, cea mai mare parte rămânând invizibilă pentru alții, ca și cea mai mare parte a ghețarului ascuns sub apă.

Valentina Rusu-Ciobanu

Ceea ce ne reține în fața tablourilor Valentinei Rusu-Ciobanu, indiferent de gen, este farmecul pe care-l degajă, tușa delicată, vopselele nuanțate, izvorătoare unele din altele, lumina caldă care le împresoară, finețea detaliilor și petelor de culoare, de rând cu inteligența și bogata imaginație a celei care le semnează.

Gheorghe Vrabie

Pictura Valentinei Rusu-Ciobanu este o simbioză de realism poetic și spirit original.

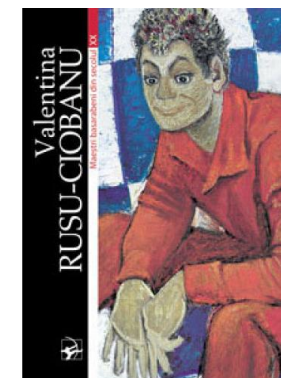
Sofia Bobernaga

Valentina Rusu-Ciobanu este un artist plastic basarabean, a cărei creație se remarcă atât prin mijloacele expresive, considerate de critici neconvenționale, inovatoare, cât și printr-o profundă notă poetică.

Dumitru Crudu

Valentina Rusu-Ciobanu este un model demn de urmat pentru tânăra generație prin tenacitatea, verticalitatea și talentul de care a dat dovadă. (...) Ea a găsit o formulă proprie în compozițiile sale și a respectat principiile estetice ale artei.

Dumitru Bolboceanu

*Alcătuitor: Sabina Dodul
Responsabil de ediție: Eugenia Bejan*